

Opgave i TM2008

Missionsteologi

Af Emma Kirk Pedersen

Godkendt opgaveordlyd:

Drøft sammenhengen mellom oppløsningen av «det kristne Vesten» og oppdagelsen av «kirkens misjonale vesen» ut fra Goheens artikkel, og forklar hvordan Joh 17,18 og 20,21 kan belyse vår forståelse av «kirkens misjonale vesen» (75 %). Avslutt med noen refleksjoner om hvorvidt forståelsen av kirken som «misjonal» kan føre til at «indre misjon» prioriteres over «ytre misjon» i kirkens misjonsarbeid (25 %).

Fjellhaug International University College

Foråret 2021

1 Indledning

Hvad vil det sige at være missional kirke? Hvordan har det historisk set ud og hvordan bør det se ud?

Den vestlige kirkes missionshistoriske liv kan inddeles i tre perioder: Kirken i prækristenheden, kirken i kristenheden og kirken efter oplysningstiden.¹ Omend den vestlige kultur stadig bærer præg af kristne traditioner og værdier, er det længe siden, at kirkerne var dem, der satte dagsordenen i den vestlige verden. Kristenhedens tid er en svunden tid. Til gengæld er det måske missionssteologiens storhedstid. Ud fra Michael W. Goheens tekst "Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer",² der omhandler Lesslie Newbigins missionale ekklesiologi, vil jeg se på sammenhængen mellem opløsningen af det kristne vesten og kirkens opdagelse af sit missionale væsen.

Ved opdagelsen af kirkens missionale væsen forstår jeg en ny bevidsthed, der har vundet frem i en række vestlige kirker primært i løbet af det tyvende århundrede. En missional selvbevidsthed, hvor kirkerne ser sig som en del af Guds mission i verden.

Min tekst omhandler alene den vestlige del af kirken og dennes forhold til mission. Den vestlige del af kirken defineret som de kirker, der geografisk primært ligger i Europa og Amerika og kirkehistorisk set har forbindelse til Rom, siden 1054 set i modsætning til den østlige kirke. Ved betegnelsen «det kristne vesten» forstår jeg både denne geografiske afgrænsning, men også den tidsperiode, Newbigins kalder «kirken i kristenheden», også kaldet «kirkens konstantinske æra».

Ift. hvordan vi skal forstå det at være missional kirke, ser jeg på Joh 17,18 og 20,21. Versene er centrale for forståelsen af, hvad det vil sige at være missional kirke både ift. Gud og ift. samfundet. Til det vil jeg se både på versenes egne ord, men også på den sammenhæng versene indgår i i Johannesevangeliet og især Joh 17.

Afslutningsvist vil jeg drøfte og vurdere, hvorvidt den forståelse af kirken som missional kan føre til at indre mission prioriteres over ydre mission i kirkens missionsarbejde. Som jeg læser opgaveformuleringen, er det underforstået, at det i så fald vil være negativ konsekvens. Udover at drøfte og vurdere hvorvidt det måske kan blive konsekvensen af kirkens opdagelse af sit missionale væsen, vil jeg anfægte, at det nødvendigvis er en negativ konsekvens.

Fokus er altså: 1) sammenhængen ml. opløsningen af det kristne vesten og opdagelsen af kirkens missionale væsen, 2) inddragelse af Joh 17,18 og 20,21, 3) refleksion og vurdering af hvad kirkens missionale selvforståelse kan få af betydning for prioritering og fordeling af missionsopgaver.

2 Sammenhængen mellem opløsningen af det kristne vesten og opdagelsen af kirkens missionale væsen

Kirkens forståelse af egen identitet og opgave har været tydeligt missional i kirkens første tid. Kirken var en kirke i mission.³ Mange faktorer har gjort, at det ikke altid vedblev at være sådan op gennem den vestlige kirkes historie. Newbigins fremhæver tre faktorer, der har haft betydning for den vestlige kirkes liv i mission

¹ Goheen 2015, 40

² Goheen 2015

³ Skarsaune 2004, 85-90

eller mangel på samme. Han peger først på kirkens forhold til staten.⁴ Forhold så tætte at mange kirker ikke længere så sig selv i relation til et samfund, der skulle drives mission i, fordi samfundet netop var et kristent samfund, det kristne vest. Dernæst peger Newbigin på oplysningstidens fortrængning af kirkens offentlige plads i samfundet.⁵ Trods den stadig tætte relation mellem kirke og stat i både Danmark og flere andre vestlige lande, har Gud og kirke siden oplysningstiden været mere eller mindre fortrængt til den private sfære. Og til sidst peger Newbigin på adskillelsen af kirke og mission,⁶ forårsaget langt på vej af missionselskabernes oprettelse, som en faktor, der har gjort, at mission længe ikke har været en vigtig del af kirkernes bevidsthed, idet missionsopgaven har været i hænderne på missionselskaberne og ikke kirkerne selv. Jeg vil i det følgende se på hver af de tre faktorer, Newbigin har fremhævet, og drøfte, hvordan hvert tema hænger sammen med opdagelsen af kirkens missionale væsen. Desuden vil jeg drøfte et par yderligere faktorer, der kan have spillet ind.

2.1 Forholdet til statsmagten

Newbigin udfolder både en række negative og positive konsekvenser af kristenhedens tætte forhold mellem kirker og statsmagter.⁷ Manglende mulighed for og manglende syn for mission prægede kirkerne og teologien. Tre negative konsekvenser fremhæves: 1) ikke-missionale ekklesiologiske refleksioner, 2) ikke-missionale mønstre for måder at være kirke, og 3) tabet af en spænding ift. kulturen. Et eksempel, hvor de ekklesiologiske refleksioner f.eks. ikke bærer præg af en missional bevidsthed, er reformationstidens bekendelser, hvor kirkerne ser sig selv ift. andre retninger, og ikke ift. det øvrige samfund.⁸ Ikke-missionale mønstre for måder at være kirke har vist sig f.eks. i synet på præstens rolle og i synet på sakramenterne.⁹ Og sidst har et manglende spændingsforhold til kulturen ifølge Newbigin ført til en svag kirke, der har svigtet sit ansvar.¹⁰ Således nogle negative konsekvenser. Af positiv betydning derimod er det, at kulturen i så høj grad blev formet af kristendommen. Kristendommen har præget værdier, traditioner, politik, osv., i stor grad. Ifølge Newbigin var det rigtigt og ansvarsfuldt gjort af kirkerne.¹¹

2.2 Fra det offentlige rum til det private

Fortrængningen af kirken fra det offentlige rum til det private har ifølge Newbigin betydet, at de vestlige kirker har vendt sig indad. Årsagen til fortrængningen finder han i oplysningstidens og modernitetens krav om videnskabelig evidens, hvortil kirken med sin tro kom til kort og derfor ikke længere kunne beholde samme

⁴ Goheen 2015, 40-43

⁵ Goheen 2015, 43-45

⁶ Goheen 2015, 45-46

⁷ Goheen 2015, 40-43

⁸ Goheen 2015, 40-41

⁹ Goheen 2015, 41

¹⁰ Goheen 2015, 42

¹¹ Goheen 2015, 42

offentlige position som før.¹² Som Goheen fremlægger Newbigins analyse, fremstår den som en kritik og anklage mod de vestlige kirker, der ifølge Newbigin har svigtet og ladet stå til. I stedet for at affinde sig med det private rum, burde kirkerne insistere på at have offentlig relevans og rum.¹³ Det fremgår ikke af Goheens fremstilling, hvordan sammenhængen er mellem denne fortrængning og opdagelsen af kirkens missionale væsen, men det kan nok godt siges, at kirkernes fortrængning til det private rum, sammen med deres ændrede forhold til statsmagten, har været medvirkende til behovet for gentænkningen af kirkens væsen og plads ift. kulturen og omverdenen. En sådan gentænkning af kirkens væsen har for Newbigin ført til en understregning af kirkens offentlighed. Selve det græske navn *ecclesia* angiver endda, at kirken er en offentlig forsamling, hvorfor Kirken ikke alene kan høre til det private.¹⁴ I forhold til oplysningstidens og modernitetens krav om videnskabelig evidens og objektiv sandhed, står kirkerne i en anden virkelighed i dag, hvor samme krav ikke på samme måde gør sig gældende, men kristendommens karakter af almen sandhed og dens offentlige karakter er den samme som altid.

2.3 Adskillelsen af kirke og mission

Ifølge Newbigin har adskillelsen af kirke og mission, der historisk har fundet sted som følge af missionsselskabernes oprettelse siden det attende århundrede, haft negative konsekvenser for de vestlige kirkers missionale bevidsthed. Kombinationen af et manglende syn for mission hos de etablerede vestlige kirker samt det attende og nittende århundredes vækkelsesbevægelser, der bevidst tog missionsopgaven på sig, førte til oprettelse af missionsselskaber udenfor de etablerede kirker. Og selvom der kan være meget godt at sige om disse missionsselskaber, førte det ikke til øget missional bevidsthed hos de etablerede kirker, snarere til øget afstand ift. missionsopgaven.

Man må dog indvende, at når missionsselskaberne netop opstod på baggrund af en manglende missional bevidsthed i kirkerne, er det vanskeligt samtidigt at beskyldte missionsselskaberne for også at være årsag til denne mangel. Højest kan de vel så siges at have fastholdt den manglende missionale bevidsthed hos kirkerne.

Noget der har ændret sig siden missionsselskabernes oprettelse er tyngdepunktet i den globale kristendom. Tidligere kunne man tale om et kristent vesten. I dag kan man snarere tale om et kristent syd, om end det måske er knap så homogent som det kristne vesten har været det. Retningen har vendt sig i forhold til tidligere og det missionale fokus er ikke længere fra nord og vest mod syd og øst, men er blevet globalt på en anden måde – og også mere lokalt.¹⁵ At adskille kirke og mission har måske aldrig givet mening, i hvert fald synes det slet ikke at give mening i dag, hverken ift. den geografiske og kulturelle forskydning eller ift. synet på kirkens identitet som værende netop missional.

At kirkerne har opdaget deres missionale væsen kan måske få den positive konsekvens, at forholdet mellem kirkerne og missionsselskaberne, der i mange år primært har været kendetegnet ved adskillelse, har mulighed for at udvikle sig i retning af samarbejde og forening.¹⁶ Det vil dog nok kræve, at den missionale

¹² Goheen 2015, 43-44

¹³ Goheen 2015, 45

¹⁴ Goheen 2015, 34

¹⁵ Ahonen 2006, 22-23

¹⁶ Ahonen 2006, 149-150

bevidsthed ikke kun bliver en bevidsthed omkring mission overfor de vestlige kirkers eget nærmiljø, men på et mere globalt plan. Mere om det under punkt 4.

2.4 Yderligere faktorer

2.4.1 Verdenskrigene

De faktorer, Newbigin lægger vægt på, er primært faktorer, der har deres udspring i det attende og nittende århundrede. Dertil må det tilføjes, at nok også det tyvende århundrede har sine faktorer, der har bidraget til opløsningen af det kristne vesten og i forlængelse deraf opdagelsen af kirkens missionale væsen. Ifølge Ahonen var det de to verdenskrige, der foranledigede kristenhedens endelige opløsning.¹⁷ Om ikke det kristne vest var gået endeligt i opløsning også uden de to krige, kan man kun gætte på, men mon ikke de faktorer, Newbigin har fremhævet, er så væsentlige, at det kristne vest også var endt, hvor det er i dag, uden de to krige, omend de to krige måske har fremskyndet opløsningen? En overvejelse kan ellers være, om det ikke snarere var vestlig kulturoptimisme, der blev slået ned med verdenskrigene, mere end det var kristenheden som sådan. Jeg finder desuden intet, der peger på en sammenhæng mellem verdenskrigene og opdagelsen af kirkens missionale bevidsthed.

2.4.2 Historisk vekselvirkning - teologien og samfundet

Ovennævnte faktorer er dem, der for Newbigin at se har været afgørende for opdagelsen af Kirkens missionale væsen. Det er nærliggende at spørge, hvad det var, der gjorde ham selv opmærksom på Kirkens missionale væsen? Var det de samme faktorer eller noget andet? Ifølge Goheen blev Newbigins missionsteologi til i mødet med verden udenfor kristenheden og missionsopgaven der. Ud af det kom vigtige refleksioner, deltagelse i konferencer mv.¹⁸ Newbigin så kristenheden udefra og så derfra hvilke konsekvenser, den havde fået, og måske var det i ligeså høj grad de derpå følgende refleksioner, der førte til missional-kirke-tænkningen, som det var førbehandlede faktorer. Også Karl Barths teologi var med til at give anledning til vigtige missionale refleksioner, f.eks. *Missio Dei*.¹⁹ Det er altså vanskeligt at sige, om det var opløsningen af det kristne vesten, der førte til den missionale-kirke-tænkning, eller om det f.eks. var refleksionerne omkring *Missio Dei*, der var afgørende. Måske begge dele. Goheen nævner kort det nittende og tyvende århundredes missionale erfaringer som medvirkende til kristenhedens fald.²⁰ Det virker som det stik modsatte af, hvad han argumenterer for i resten af artiklen. Måske skyldes det, at der snarere er tale om en vekselvirkning end ren årsag-virkning. Ligesom det er vanskeligt at sige, om adskillelsen af kirker og missionsselskaber har været årsag til den manglende missionale bevidsthed, eller om adskillelsen ikke omvendt skete på grund af den manglende missionale bevidsthed, jf. punkt 2.3. Historiske perioder og teologi, samfund og kirke, påvirker hinanden gensidigt og historiesyn spiller således også ind på, hvordan man forstår sammenhængen mellem opløsningen af det kristne vesten og opdagelsen af kirkens missionale væsen.

¹⁷ Ahonen 2006, 137

¹⁸ Goheen 2015, 29-31

¹⁹ Ahonen 2006, 42

²⁰ Goheen 2015, 42

2.5 Delkonklusion

Sammenfattende kan det siges, at både et ændret forhold mellem de vestlige kirker og statsmagterne, ændringen i de vestlige kirkers kulturelle kontekst, og en fortrængning af kirkerne fra det offentlige rum til det private nok har været medvirkende til en ny opdagelse af og refleksion over kirkernes missionale identitet. Om adskillelsen mellem kirke og mission har været årsag til en manglende missionale bevidsthed, eller «blot» har fastholdt en sådan, er vanskeligere at afgøre. Også verdenskrigenes betydning er det vanskelig at sige noget klart om. Vanskelighederne skyldes måske, at historien ikke består af entydig årsag-virkning, men at sammenhængen snarere er en vekselvirkning hvor begivenheder og teologiske refleksioner påvirker hinanden gensidigt.

3 Johannesevangeliet - til forståelse af kirkens missionale væsen

Missionsbefalingen sidst i Matt 28 er nok det mest fremtrukne sted i NT, når det handler om mission. Ikke desto mindre er Joh 17,18 og 20,21 også to helt centrale vers for missionsteologien, og jeg nu vil se på, hvordan de kan bidrage til forståelsen af kirkens missionale væsen.

Alle teksthenvísninger er hentet fra den græske tekst.²¹

3.1 Joh 17,18

Versets nære sammenhæng, Joh 17, udgør Jesu bøn til Gud inden hans død og opstandelse. Jesus beder for sine disciple og vers 20 viser, at det ikke kun er de 12 disciple, han havde i tankerne, men at kirken til enhver tid kan læse sig selv ind i bønner. Derfor vil ordene «disciplene» og «kirken» i det følgende anvendes lidt i flæng.

3.1.1 Kristologisk funderet missionsforståelse

I 17,18 siger Jesus, at "καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον." Konjunktionen καθὼς angiver sammenligning: Disciplene, kirken, er udsendt til verden, *ligesom* Jesus var udsendt af Faderen til verden.

Newbigin udfolder denne sendelse kristologisk på tre måder: 1) at som Kristus relaterer til verden som skaber og opretholder, således må også kirken relatere til verden, 2) at som Kristus leder verden mod dens mål, således må også kirken gøre, og 3) som Kristus gennem forsoningen både identificerede sig med verden og tog afstand fra den, således skal også kirken relatere sig i verden.²² Kirkens sendelse til verden skal på den måde efterligne Jesu sendelse til verden og videreføre hans ord og gerninger til verden, jf. også 14,12.²³

²¹ Nestle-Aland 2016

²² Goheen 2015, 37

²³ Köstenberger og O'Brien 2001, 206

3.1.2 Enhed

Et gennemgående tema i Joh 17 er enhed, jf. 17,11;21;22;23. Jesus beder for Kirkens enhed, og i vers 21 begrundes det, at formålet med kirkens enhed er, at verden skal tro, at Jesus er udsendt fra Faderen. Kirkens sendelse indebærer altså også, at den skal være en enhed, ligesom enheden mellem Faderen og Sønnen. Og vers 23 lægger til, at enheden ikke alene er disciplene imellem og Faderen og Sønnen imellem, men også enhed disciplene og Jesus imellem og disciplene og Helligånden imellem, jf. 14,17. Disciplene bliver altså delagtige i Guds enhed.

3.1.3 Sendt til verden

Ift. Kirkens rolle i samfundet kan versets nære sammenhæng, særligt 17,15-16, desuden belyse forholdet mellem kirken og samfundet. I Johannesevangeliet er distinktionen kirken overfor verden, og verden kan forstås enten i en neutral betydning, hele verden, eller i mere negativ betydning, som dem, der afviser Jesus.²⁴ Begrebet «samfundet» rummer her en kombination af de to forståelser af verden, idet Guds mission jo omhandler hele verden i neutral betydning, jf. Joh 3,16, og jf. punk 3.1.4., men i praksis fra Kirkens side set ofte ses som en opgave overfor dem, der ikke er en del af Kirken. Ifølge Joh 17 er kirken udskilt fra verden, den er ikke af verden, "τοῦ κόσμου", men samtidigt skal den være i verden, "ἐν τῷ κόσμῳ", jf. 17,11.14.

I et historisk lys kan det siges, at den missionale kirke måske ser sig selv mere som udskilt fra verden og samfundet, end kirken i kristenheden gjorde det, hvorimod der i kristenhedens periode ikke var den samme modstilling mellem kirken og samfundet, men hvor samfundet var mere direkte præget af kristendommen.

Johannesevangeliet fremstiller desuden verden som en delt, og splittet størrelse, der står i modsætning til kirkens enhed,²⁵ hvilket også belyser, hvad der ligger i kirkens sendelse, at den indebærer enhed og fred til en delt og ufredelig verden.

3.1.4 Missio Dei

Joh 17,18 giver desuden anledning til *Missio Dei*-begrebet. Et begreb, der udspringer af en konference i Wilingen i 1952.²⁶ Det afgørende i begrebet er, at det er Gud, der er den sendende. Missionen er ikke kirkens, men Guds, og kirkens rolle er at være deltagende deri. Ligesom Jesus ved sin sendelse til verden udfyldte en del af Guds mission, således også disciplene ved deres sendelse til verden.

Men i begrebet kan der ligge forskellige forståelser, f.eks. ift. hvordan kirkens rolle er i Guds mission, og hvad der ligger i Guds mission. Cullmann og Hartenstein gav begrebet en frelseshistorisk vinkel, med vægt på Kirken som en del af Guds mission.²⁷ Senere fik begrebet med bl.a. J. C. Hoekendijk et indhold, hvor

²⁴ Nielsen 2007, 536

²⁵ Keener 2003, 1061

²⁶ Ahonen 2006, 42

²⁷ Ahonen 2006, 42-43

hovedvægten lå på Guds handlinger udenfor Kirken og Guds skaber-gerninger snarere end hans frelses-ger-
ninger.²⁸

Begrebet er altså udmærket til at betone Kirkens mission som en fortsættelse af og en deltagelse i Guds mission, jf. Joh 17,18, at missionsopgaven nok er givet til Kirken, men at den ikke tilhører dem, men Gud, og at mission ikke afhænger af Kirken, men af Gud, jf. 15,16. Men for at indholdsbestemme begrebet nærmere og forstå, hvordan Gud handler i verden, og hvad der ligger i kirkens rolle, må begrebet ses i sammenhæng med f.eks. missionens kristologiske og trinitariske funderethed, jf. punkt 3.1.1 og 3.2.1.

3.2 Joh 20,21

Joh 20,21 siger omtrent det samme som 17,18, men konteksten er en anden. Joh 20,21 udgør sammen med de omkringliggende vers en form for parallel til Matt 28,16-20. Sendelsen af disciplene sker ovenpå Jesu død og opstandelse, der netop muliggør deres fulde sendelse, hvor ikke ”blot” tegn og undere er indeholdt, men også syndsforladelse på vegne af Jesus, jf. Joh 20,23. Hvor 17,18 indeholder Jesu tale til Faderen, indeholder 20,21 Jesu ord til disciplene: ”εἶπεν οὖν αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς] πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς.” Sammenligningen er den samme som i 17,18: ligesom Jesus er udsendt af Faderen, udsendes disciplene af Jesus. De foregående ord ”εἰρήνη ὑμῖν” angiver, at sendelsen finder sted i det øjeblik, ordene siges: med sine ord, sender Jesus disciplene. Og jf. parallellen til Matt 28,16-20 viser ordene, at disciplene ikke er overladt til sig selv, jf. også 14,27, at missionsopgaven nok er givet til dem, men at den ikke tilhører dem, men Gud, jf. punkt Missio Dei, og at missionen derfor ikke alene afhænger af dem, men af Gud, jf. 15,16.

3.2.1 Trinitarisk funderet missionsforståelse

I det følgende, vers 19, læser vi, at Jesus: ”ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον.” Det viser, at Kirkens sendelse ikke alene er kristologisk, men også trinitarisk funderet. Det er ikke alene Faderen og Sønnen, der sender, men også Helligånden. Faderen sender Sønnen, sammen sender de Helligånden til disciplene, og da sender hele den treenige Gud disciplene disciplene til verden. Det er således den treenige Gud, der sender. Uden både Faderen, Sønnen og Helligånden er der ingen sendelse, ingen mission og ingen kirke. Således udspringer både mission og kirke af enheden mellem Faderen, Sønnen og Helligånden, af Guds væsen, og mission har ikke sit udspring i hverken ekklesiologien, soteriologien e.lign., men i den treenige Guds væsen.²⁹ Og særligt har den sit udspring i den Treenige Guds kærlighed.³⁰ Sendelsen af Sønnen til verden udspringer af Guds kærlighed, jf. Joh 3,16, det samme gør sendelsen af Helligånden, jf. Joh 16,7, og det er den kærlighed, disciplene bliver deltagende i, jf. Joh 15,9; 17,26.

²⁸ Ahonen 2006, 44-45

²⁹ Ahonen 2006, 42-43

³⁰ Ahonen 2006, 47

3.2.2 Missionens mål

Målet med Guds mission kan ud fra Johannesevangeliet beskrives på flere måder. Der er dels et eskatologisk perspektiv, jf. f.eks. 3,16 og 4,34-38,³¹ men vi finder også et mere overordnet mål i Joh 17: At den treenige Gud skal herliggøres, jf. 15,8; 17,4.³²

Delagtige i den treenige Guds enhed og kærlighed, skal disciplene kende Guds herlighed, jf. 17,24, og hans kærlighed, jf. 17,26.³³ Når disciplene kender den og har enhed med Gud, skal de gå til verden, så verden også kan kende Guds kærlighed, jf. 17,23. Deri ligger målet med Guds mission og målet for kirken og dens sendelse.

3.3 Delkonklusion

Sammenfattende kan det siges, at forståelsen af kirken som missional, understøttes af Joh 17,18 og 20,21. Den missionale kirke er ud fra Johannesevangeliet en kirke, der, delagtig i Guds mission, er sendt af den treenige Gud til verden, med det formål at gøre Guds herlighed og kærlighed kendt, hvorved Gud herliggøres. Kirken selv udspringer af Guds treenige væsen, af hans kærlighed, og dens sendelse til verden følger af sendelsen af Sønnen og Helligånden, hvis gerninger den skal videreføre.

I det følgende vil jeg drøfte, hvordan forståelsen af kirken som missional kan påvirke forholdet mellem indre og ydre mission. Det vil jeg gøre med afsæt i den forståelse af kirken som missional, jeg her har fundet i Joh 17,18; 20,21.

4 Den missionale praksis som indre og/eller ydre mission

Ligesom adskillelsen af kirke og mission har haft konsekvenser for bl.a. kirker, missionsarbejde og teologi, vil også opdagelsen af kirkens missionale væsen få konsekvenser. Missionsteologien har langt på vej endnu til gode at se, hvad konsekvenserne heraf vil blive, omend forståelsen af kirken som missional i væsen allerede har bredt sig langt ud i både i det europæiske og amerikanske kirkeliv og missionsteologiske arbejde.³⁴

En af de konsekvenser, man måske kan forestille sig, at opdagelsen af kirkens missionale væsen vil kunne få, er en prioritering af såkaldt indre mission på bekostning af ydre mission. Ved de to begreber forstår jeg primært en geografisk forskel fremfor f.eks. en kulturel forskel, en geografisk forskel, hvor begrebet indre mission omhandler mission indenfor f.eks. et lands egne grænser, overfor ydre mission som mission udenfor et lands egne nationale grænser.

Den historiske adskillelse mellem kirke og mission har betydet, at ydre mission i nogle århundreder langt på vej har været overladt til missionselskaberne. En opdeling som Joh 17 udfordrer, i særdeleshed Jesu bøn om Kirkens enhed, jf. 17,20-21. Sendelsen af disciplene var ikke en sendelse af nogle af dem, men af dem alle. Det viser, at mission ikke er en udliciteringsopgave, som kan overlades til nogle. Det ligger i selve Kirkens væsen, der udspringer af Guds væsen. Joh 17,18 og 20,21 viser, at Kirke og mission har sit udspring i Den

³¹ Köstenberger og O'Brien 2001, 203

³² Köstenberger og O'Brien 2001, 207

³³ Köstenberger og O'Brien 2001, 207-208

³⁴ Goheen 2015, 46-47

Treenige Guds enhed og kærlighed. Kirken har del i enheden med Gud og skal være én Kirke, jf. 17,20-21. Men udelukker det helt opdelingen af kirker og missionsselskaber, og det at nogle tager sig af indre mission, andre af ydre mission? Og hvad betyder det for prioriteringen mellem indre og ydre mission?

Kirkens sendelse er i Johannesevangeliet en sendelse til verden generelt. Vi finder i Joh 17 ingen prioritering mellem nær og fjern, og intet belæg for at prioritere det ene over det andet. Men hvor man under kristenhedens tid gik i den ene grøft og overprioriterede ydre mission, kan der være risiko for med den fornyede missionale bevidsthed at gå i den anden grøft og overprioritere indre mission. Man kan forestille sig, at når de vestlige kirker har kendt til en tid, hvor kristendommen var dominerende, og når netop opløsningen af den kristenhed har været så afgørende en faktor for den missionale selvbesindelse, at fokus da vil blive på en genkristning af netop den samme kultur. Og med tanke på den globale kristendoms forskydning af sit tyngdepunkt til den sydlige halvkugle, kan missionsopgaven i den vestlige verden da også synes mindst lige så vigtig som missionsopgaven langt væk. Men hvordan undgå, at det ene bliver på bekostning af det andet?

Måske kan enhedstanken fra Joh 17 være med til at sikre en fastholden af både indre og ydre mission, et syn på missionsselskaberne som en del af Kirken, en mindre afstand mellem kirker og missionsselskaber, hvor opgaven er den samme bare på forskellige steder, så både kirker og missionsselskaber ser sig selv som en del af samme enhed.

Til det kan man indvende, at missionsselskabernes oprettelse skete på baggrund af en forsømmelse fra kirkerne, og at de derfor blot skulle være en midlertidig løsning. Men missionsselskabernes kendskab til og ekspertise vedrørende de respektive kulturer, de har været i forbindelse med, synes alligevel at give grund til, at disse fortsætter deres arbejde med ydre mission om end i langt tættere relation til i forvejen etablerede kirker. Og at andre dele af de etablerede kirker så, med deres kendskab til egne kulturer, påtager sig missionsopgaven i egne nærmiljøer. I en globaliseret verden skal inspiration og udveksling kirker og kulturer imellem nok ske mere eller mindre af sig selv. Faren synes snarere at være tidligere tiders overdrevne overførsel af vestlig kultur til andre kulturer, hvorfor ovennævnte fordeling af indre mission og ydre mission kan synes oplagt som en vej frem, omend i langt tættere samspil kirker og missionsselskaber imellem. Således kan missionsselskaberne have en vigtig opgave i at fastholde et fokus på ydre mission.³⁵

Et andet vigtigt bidrag, der udspringer af Joh 17, er *Missio Dei*. Understregningen af at missionen er Guds, udelukker, at mission er noget, der tilhører kirkerne og som de så kan overlade til hvem de vil. Mission er Guds gerning, som Kirken har til opgave at være en del af. Det er ikke Kirken, der sender, men Gud, der sender. Så om kirken sendes til nær eller fjern bør overlades til Gud, der sender, hvor og når han vil, jf. Joh 3,8.

³⁵ Goheen 2015, 46

5 Afslutning

Opdagelsen af kirkens missionale væsen kan ses som et resultat af en proces, der fulgte efter opløsningen af det kristne vesten. Særligt et ændret forhold mellem kirkerne og statsmagterne og en fortrængning af kristendommen fra det offentlige rum til det private, har nødsaget de vestlige kirker til på ny at forholde sig til, hvilken rolle mission har for ekklesiologien. Mission har ellers længe været en opgave forbeholdt missionsselskaberne, men med en genfundet forståelse af, at kirken i sit væsen er missional, følger også en missional praksis i kirkerne.

Joh 17,18 og 20,21 belyser denne missionale praksis, og særligt belyser versene den relation, kirken står i overfor Gud. Mission og Kirke udspringer af den treenige Guds væsen. Gud er den, der sender, og kirken er redskab for Guds sendelse til verden. Kirkens sendelse sammenlignes i begge vers med Faderens sendelse af Sønnen, og det er ligeledes den sammenligning, der anviser, hvordan kirkens rolle er over det sted, den er i mission overfor.

At være missional kirke er at være sendt til verden, og opdagelsen af kirkens missionale væsen gør det relevant at reflektere over, hvor i verden den missionale praksis bør rettes. Under kristenhedens tid blev verden gerne forstået som områder, der geografisk lå udenfor kristenhedens områder. Med kristenhedens opløsning er den missionale praksis rykket tættere på. Det kan i praksis betyde en prioritering af indre mission på bekostning af ydre mission. Det er dog min vurdering, at så længe det ikke bliver helt på bekostning af ydre mission, må indre mission siges at være mindst ligeså berettiget. Missionsselskaberne har stadig deres berettigelse, særligt deres specialisering kan med fordel ses som en ressource for kirkerne og missionen, men med den treenige Guds enhed som forbillede, må kirker og missionsselskaber se sig selv som en enhed. Mission og Kirke udspringer af den treenige Guds enhed, af hans væsen. Og den missionale Kirkes øverste mål er at tjene til hans herlighed.

6 Litteraturliste

- Ahonen, Risto A. 2006. *Mission in the New Millennium: Theological Grounds for World Mission*. Helsinki: The Finnish Evangelical Lutheran Mission.
- Goheen, Michael W. 2015. "Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer". I *Missional kirke i et pluralistisk samfund*, af Jeppe B. Nikolajsen, 2.udgave. Kolon.
- Keener, Craig S. 2003. *The Gospel of John: a commentary*. Peabody, Mass: Hendrickson Publishers.
- Köstenberger, Andreas J., og Peter Thomas O'Brien. 2001. *Salvation to the ends of the earth: a biblical theology of mission*. New studies in biblical theology 11. Leicester, England: Downers Grove, Ill: Apollos ; InterVarsity Press.
- Nestle, Eberhard and Erwin. 2016. *Novum testamentum Graece*. Redigeret af Barbara Aland, Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo Maria Martini, Bruce Manning Metzger, og Holger Strutwolf. 28th revised edition, 5th corrected printing. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.
- Nielsen, Helge Kjær. 2007. *Kommentar til Johannesevangeliet*. Aarhus Universitetsforlag.
- Skarsaune, Oskar. 2004. *Missiologi i dag*. Redigeret af Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen, og Knud Jørgensen. 2. udgave. Oslo: Universitetsforlaget.